

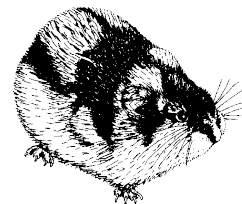
Sabima kartleggingsnotat 12-2016

Kartlegging av smågnagere og spissmus i Finnmark

Av Georg Bangjord og Jan Obuch

Perleuglekasse oppført i Karasjok

KARTLEGGING AV SMÅGNAGERE OG SPISSMUS I FINNMARK

Sammendrag

Kartlegging av smågnagere og spissmus i Finnmark baserer seg primært på analyser av reirsubstrat etter endt hekking hos perleugle. Prosjektet begrenser seg til kartlegging i furuskogsdominerte deler av fylket, hvor det er oppført perleuglekasser henholdsvis i Pasvikdalen, områdene omkring Karasjok, Porsanger og Alta. I 2015 og 2016 ble det oppført til sammen 70 perleuglekasser, henholdsvis 25 i Pasvik, 25 Karasjok og 20 i Porsanger. Videre er det fra tidligere oppført en del kasser i Pasvik og Porsanger, samt ca. 40 kasser i Alta. Dette medfører at nærmere 150 perleuglekasser inngår i prosjektet. Så langt er det gjort funn av 1204 individ av småpattedyr fordelt på ti arter i Alta, og 272 individ fordelt på åtte arter i Pasvik. Kartlegginga av småpattedyr i Alta er ikke en del av prosjektet som støttes av SABIMA, men vil inngå i sluttpublikasjonen om småpattedyr i furuskogsdominerte deler av Finnmark.

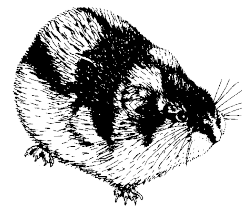
Emneord: Smågnagere, spissmus, Finnmark, småpattedyr i furuskog

Metode

Kartlegging av småpattedyr gjennom diettstudier hos ugler er en velkjent og mye brukt metode. Det viser seg at perleugla er den uglearten som genererer størst diversitet av smågnagere og spissmus i dietten, og er således godt egnet som «medarbeider» i et slikt kartleggingsstudie. Utfordringen kan være å finne alle beinfragmentene i reirsubstratet etter en vellykket hekking. Ferskt reirsubstrat fra perleugle er noe av det mest krevende reirsubstrat å vaske fram beininnhold fra (sammenlignet med for eksempel gulpeboller fra kattugle eller andre ugler). Selve vaskeprosessen kan være nokså omfattende og tidkrevende. I gjennomsnitt trengs omkring to timer på selve vaskingen. Etter at beinene er tørket, tar det minst en time å finne alle bein som skal brukes til artsbestemmelse og opptelling av antall arter og individ. Deretter krever selve analysen langt flere timer før resultatene er klare for innlegging i artsobservasjoner. Studiet er således meget tidkrevende, men metoden som er beskrevet er likevel den mest effektive metoden for kartlegging av småpattedyr.

Etablering av perleuglekasser i fire områder av Finnmark

I mai 2015 ble det hengt opp 20 perleuglekasser i Pasvikdalen som første ledd i dette studiet. Fra før er det oppført omkring 40 uglekasser i Alta. Disse betjenes av Ken Gøran Uglebakken. I 2016 ble ytterligere fem kasser oppført i Pasvik, samt 25 i Karasjok og 20 i Porsanger. I tillegg har andre personer hengt opp en rekke uglekasser i Pasvik, og vi håper å kunne få tilgang til reirsubstrat fra disse også etter hvert. Pr. i dag inngår nærmere 150 uglekasser i prosjektet. Målet er å

skaffe gode data på forekomst og fordeling av smågnagere og spissmus i furuskogene i Finnmark.

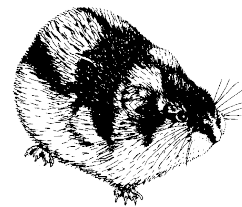
Bilde 1. Noen av perleuglekassene som ble oppført i Finnmark i 2016.

Resultater

I de 20 perleuglekassene som ble oppført i Pasvik i 2015, ble det registrert hekking/hekkeforsøk i tre av disse i 2016. I tillegg ble det samlet inn materiale fra hekkende perleugle fra tidligere år i et svartspetthull i osp, samt gjort funn av gulpeboller fra hornugle og lappugle. Innholdet fra en kvinandkasse hvor haukugle hadde vellykket hekking, ble også analysert. Resultatene er gjengitt i tabell 1.

Tabell 1. Resultater fra kartlegging av småpattedyr i Pasvik i 2016. Hekkingen i Nordvestbukta var i et svartspetthull. Øvrige hekkinger i oppførte uglekasser.

Sted	Elgtrøa	Emanuelbekken	Skogly	Nordvestbukta	Skogly	Grustakvatnet	Stenbakk		
År	2016	2016	2016	<2015	2016	2016	2016		
Diett hos	Perleugle	Perleugle	Perleugle	Perleugle	Hornugle	Lappugle	Haukugle		
Art/type	Hekking	Hekking	Hekkeforsøk	Hekking	2 gulpeboller	2 gulpeboller	Hekking	Sum	%
Krattspissmus	5	4	2	17				28	10,29
Dvergspissmus	4							4	1,47
Lappspissmus		1						1	0,37
Knøttspissmus				2				2	0,74
Rødmus		2	1	1				4	1,47
Gråsidemus	29	54	15	96	2	5	5	206	75,74
Markmus	1	3		11				15	5,51
Fjellmarkmus	2		7				3	12	4,41
Mammalia	41	64	25	127	2	5	8	272	100,00

Til sammen ble det påvist fire arter spissmus og fire arter smågnagere. Funnet av knøttspissmus er det mest spesielle, og er det andre funnet av arten i Finnmark. Det første funnet ble gjort i Alta i 2011 (egne upubliserte data).

Det var et godt smågnagerår i Finnmark i 2015 og tidlig på året 2016. Det forventes å være lite smågnagere i studieområdet i 2017, og dermed få eller ingen hekkende perleugler. Prosjektet vil bli videreført slik at man får data fra to gnagerår og to bunnår.

Figur 2. Plassering av perleuglekasser i de tre delområdene av studiet som støttes av SABIMA. Til venstre:; Porsanger, hvor kassene primært er oppført i Stabbursdalen, Lakselva, Skoganvarre og Børselv. I midten:; Karasjok, hvor kassene er oppført langs Anarjokka, Jesohka, Karasjohka og Tana. Til høyre:; Pasvik, hvor kassene primært er oppført i tilknytning til fylkesvei 885.

Bilde 2. I mangel på naturlige hulrom oppføres kasser for perleugle. I senere år har svartspett på nytt etablert seg flere steder i Pasvikdalen til fordel for andre hullrugere. I dette hullet ble det funnet rester av småpattedyr etter hekkende perleugle.

